

«زن و مطالعات خانواده»

سال نهم - شماره سی و پنجم - بهار 1396

ص ص: 118-103

تاریخ دریافت: 95/12/05

تاریخ پذیرش: 96/03/18

## رابطه‌ی بین سبک زندگی و میزان آگاهی از روش‌های تغییر و اصلاح رفتار با سبک مدیریت کلاس درس معلمان ابتدایی شهرستان شبستر

مهناز فتحی زاده<sup>1</sup>  
دکتر پرویز کریمی ثانی<sup>2\*</sup>

### چکیده

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی معلمان بر اساس آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی می‌باشد. روش تحقیق پژوهش حاضر، از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه‌ی معلمان مقطع ابتدایی شهرستان شبستر در سال‌تحصیلی 94-95 است. روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این تحقیق، نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای انجام گرفت. جهت تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شد که مطابق این جدول، 233 نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های سبک زندگی میلر و اسمیت، پرسشنامه سبک مدیریت کلاس و لفلگانگ و گلیکمن و پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته‌ی آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهشی از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی شامل همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه استفاده گردید. نتایج نشان داد که بین سبک زندگی متعادل و میزان آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار با سبک مدیریت کلاسی غیرمداخله‌گر معلمان، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و سبک مدیریت کلاسی معلمان بر اساس سبک زندگی و میزان آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، قابل پیش‌بینی است. مقدار همبستگی سبک زندگی و سبک مدیریت کلاسی،  $0/36$  می‌باشد ( $p \leq 0/01$ ). مقدار همبستگی آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک مدیریت کلاسی،  $0/81$  می‌باشد ( $p \leq 0/01$ ). به صورت کلی، 67 درصد واریانس سبک مدیریت کلاسی، مربوط به عامل‌های آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی می‌باشد. **واژه‌های کلیدی:** سبک زندگی، آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، سبک مدیریت کلاسی

1. دانش آموخته کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر ایران  
2. گروه روان‌شناسی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر ایران، (نویسنده مسؤول) [karimisani@iaushab.ac.ir](mailto:karimisani@iaushab.ac.ir)

## مقدمه

کلاس درس، خط مقدم فعالیت‌های آموزشی و تربیتی و جایگاهی جهت آماده نمودن افراد برای زندگی در جهان در حال تغییر است. مارزانو و مازانو<sup>1</sup> (2003) با اشاره به این واقعیت که عوامل متعددی در فرایند تدریس اثربخش مؤثر می‌باشند، معتقد هستند که مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده در این زمینه، به فعالیت‌ها و اقداماتی مربوط می‌گردد که در قالب مدیریت کلاس درس توسط معلمان، استادان و مجریان برنامه‌های درسی انجام می‌شود. در میان 228 متغیر تأثیرگذار بر روی پیشرفت تحصیلی فراگیران، مدیریت کلاس درس مستقیم‌ترین نقش را ایفا می‌کند. از دهه‌ی 1980 به بعد، توجه و تأکید قابل توجهی از جانب متخصصان آموزشی به بررسی نقش و جایگاه مهم مدیریت کلاس درس صورت گرفت (برو، استفن و توشیم<sup>2</sup>، 2002). از دیدگاه صاحب‌نظران، مدیریت کلاس درس، شامل جنبه‌های بسیاری می‌شود، از جمله: مدیریت فضا، زمان، فعالیت‌ها، مواد آموزشی، ارتباطات اجتماعی و رفتار دانش‌آموزان. بنابراین، این مفهوم، با طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های برعهده گرفته شده‌ی معلم در کلاس درس، مرتبط است (دجیگیک و استوجیلکوویک<sup>3</sup>، 2011).

مهم‌ترین دغدغه‌ی معلمان مبتدی، از اداره کلاس یا به تعبیری مدیریت اداره کلاس درس ناشی می‌شود. برقراری نظم و کنترل کلاس و تدریس موفق، مجموعه نگرانی‌های این گونه معلمان است. بنابراین آگاهی از مفهوم مدیریت کلاس و راهبردهای آن، راهی برای رفع این نگرانی‌هاست. در تعریف مدیریت کلاس درس گفته شده است: «مدیریت کلاس درس ایجاد شرایط لازم برای تحقق یادگیری است». بر این اساس می‌توان استنتاج کرد، مهارت‌های مدیریت کلاس درس، سنگ بنای کل موفقیت در تدریس استاز سویی دیگر، امروزه روش‌هایی نوین در تدریس بر مبنای نظریه‌ها و پژوهش‌های تربیتی ارائه شده است تا به کمک آن‌ها، معلم بتواند این فرایند را هرچه بهتر به سوی کسب اهداف آموزشی سوق دهد؛ اما موفقیت و کارایی این روش‌ها، مستلزم فراهم بودن شرایط مناسب کلاسی است؛ یعنی فراهم بودن حد مطلوبی از آرامش، پذیرش و همراهی دانش‌آموزان با معلم (عالی و امین‌یزدی، 2008). به همین دلیل، مدیریت کلاس برای خلق بهترین محیط ممکن به منظور یادگیری، اولویت

1. Marzano & Marzano

2. Bru, Stephens & Torsheim

3. Djigic & Stojiljkovic

نخست در مسئولیت‌های معلم کلاس به شمار می‌رود (ماتین و شوهر، 2003 به نقل از عالی و امین‌یزدی، 2008: 105).

هدف مدیریت کلاس درس، ایجاد محیطی است که در آن، دانش‌آموزان نه بر مبنای انگیزه اجتنابی، برای احتراز از تنبیه و یا به صرف کسب تشویق، بلکه بنا به حس مسؤلیت‌پذیری و به اشتیاق یادگیری رفتار می‌کنند. ایجاد چنین محیطی مستلزم اهمیت دادن و پاسخ‌گو بودن در برابر نیازهای شناختی، اجتماعی و احساسی دانش‌آموزان است (حمیدی، ابراهیم‌دماوندی و دهنوی، 2012: 7). تعدادی از مطالعات نشان می‌دهند که باورهای شخصی معلمان، انتخاب‌های آنان در مورد رویکرد مدیریت کلاس درس را تحت تاثیر قرار می‌دهد (کتی<sup>1</sup>، 2011). مدیریت کلاس، یک فرایند چرخشی است که شامل طراحی پیشرفته، اجرا، ارزیابی در طول اجرا و ارزیابی نهایی است که عوامل مربوط به کودکان و محیط آن‌ها را در نظر می‌گیرد و موجب پیشرفت در فعالیت‌های انجام شده برای یادگیری و سلامت عاطفی کودکان در کلاس می‌شود (تال<sup>2</sup>، 2010).

این پژوهش، بر اساس نظریه‌ی ولفگانگ<sup>3</sup> انجام خواهد شد. (ولفگانگ، 1995، به نقل از حمیدی، ابراهیم‌دماوندی و دهنوی، 2012) سه سبک مدیریت کلاس را براساس یک پیوستار کنترل در چارچوبی طبقه‌بندی نموده است: الف) سبک مدیریت غیرمداخله‌گرا، ب) سبک مدیریت مداخله‌گرایانه، ج) سبک مدیریت تعامل‌گرایانه. در مجموع، پژوهش‌های انجام شده، تاثیر عوامل کلاسی و ویژگی‌های مربوط به معلمان از جمله سطح تحصیلات، تجربه‌ی کاری، نوع شخصیت، آموزش‌های ویژه و اندازه‌ی کلاس را بر سبک و الگوی رفتار مدیریتی معلمان، حائز اهمیت دانسته‌اند (امین‌یزدی و عالی، 2008). لذا می‌توان گفت که سبک زندگی و نوع تفکر معلمان می‌تواند بر نحوه‌ی مدیریت آن‌ها در کلاس، تاثیرگذار باشد. سبک زندگی مجموعه‌ی عقاید، طرح‌ها و نمونه‌های عاداتی رفتار، هوی و هوس‌ها، و شیوه‌های تبیین شرایط اجتماعی یا شخصی است که نوع خاص واکنش فرد را تعیین می‌کند (فاجینو<sup>4</sup> و همکاران، 2003).

سبک زندگی در جوامع امروزی، نقش مهمی در زندگی مردم بازی می‌کند چراکه با مسائل کلیدی و حساسی همچون مصرف، هویت (تمایز فردی) فردی و اجتماعی، فعلیت

1. Konti

2. Tal

3. Wolfgunge

4. Fuchino

بخشیدن به به قدرت تشخیص و انتخاب یا حداقل ایجاد احساس آزادی عمل، پیوند خورده است؛ مسائلی که پاره‌ای از بنیادی‌ترین وجوه انسانی را بیان می‌کند. بدین ترتیب، اهمیت سبک زندگی در این است که سطحی‌ترین لایه‌های زندگی (از آرایش مو و لباس گرفته تا حالت بیان و ژست صورت و بدن) را به عمیق‌ترین لایه‌های آن پیوند می‌زند (مه‌دوی کنی، 2007). بنابراین، با توجه به اینکه سبک زندگی، همه‌ی ابعاد زندگی انسان را تحت تاثیر قرار می‌دهد و فعالیت شغلی هر فرد، یکی از مهمترین جنبه‌های زندگی وی است، می‌توان انتظار داشت نوع رفتار و نگرش معلم را نیز نسبت به کلاس درس و نحوه‌ی برقراری نظم و مدیریت کلاس، تحت‌الشعاع قرار دهد.

از سویی دیگر، در فرآیند تعلیم و تربیت و رشد، یکی از اثربخش‌ترین روش‌ها آگاهی از روش‌ها و فنون تغییر و اصلاح رفتار است. بنا به تعریف، تغییر رفتار به کاربرد مجموعه‌ای از اصول و فنون یادگیری گفته می‌شود که هدف آن اصلاح رفتار افراد می‌باشد (سیف، 2013). معلمان و سایر کسانی که با تربیت کودکان و نوجوانان سر و کار دارند، از روش‌های تغییر رفتار استفاده می‌کنند تا رفتارهای مختلف آنان را زیر نظارت و هدایت خود درآورند و به انجام رفتارهای مطلوب و جلوگیری از بروز رفتارهای نامطلوب مورد تشویق قرار دهند. نتایج تحقیق سیبرنگار<sup>1</sup> (2016) نشان داده است که انگیزه معلم، انتظارات، شیوه بکارگیری برای اصلاح اشتباهات دانش آموزان بر ایجاد محیط یادگیری مثبت تاثیر معناداری دارد. در زمینه بکارگیری شیوه‌های اصلاح و تغییر رفتار تحقیقات بیانگر این است که استفاده زیاد از مقررات سخت و سخت‌گیری‌ها باعث کاهش زمان برای آموزش و یادگیری می‌گردد (گوس و سونمن<sup>2</sup>، 2017).

با توجه به موارد ذکر شده که حکایت از وجود مشکلات در رابطه با بحث مدیریت کلاس و پیامدهای ناشی از آن دارد و با توجه به اینکه اتفاقات دوران مدرسه از مهمترین عوامل موثر بر شکل‌گیری آینده‌ی شغلی و زندگی انسان‌هاست و شناسایی عوامل موثر بر بهبود مدیریت کلاس می‌تواند به ارتقاء کیفیت مدیریت کلاس گردد، هدف پژوهش حاضر پاسخ به این سوال است: - آیا بین سبک زندگی و میزان آگاهی از روش‌های تغییر و اصلاح رفتار با مدیریت کلاس درس معلمان ابتدایی رابطه وجود دارد؟

1. Sieberer-Nagler
2. Goss & Sonnemann

## ابزار و روش

روش تحقیق از نوع همبستگی می‌باشد. در این نوع تحقیق، رابطه‌ی میان متغیرها بررسی می‌شود. جامعه آماری شامل کلیه‌ی معلمان مقطع ابتدایی شهرستان شبستر به تعداد 839 نفر (397 نفر معلم زن و 442 نفر معلم مرد) در سال تحصیلی 94-95 است. روش نمونه‌گیری مورد استفاده در این تحقیق، نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای انجام گرفت. اگرچه برای بحث جنسیت فرضیه‌ی مطرح نشده است اما بخاطر اینکه نسبت کلی جامعه به نمونه رعایت و وضعیت کلی میانگین‌ها مشخص شود نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب گردید. جهت تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شد که مطابق این جدول، 233 نفر (110 نفر معلم زن و 123 نفر معلم مرد) به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های سبک زندگی میلر و اسمیت، پرسشنامه سبک مدیریت کلاس ولفگانگ و گلیکمن و پرسشنامه‌ی محقق-ساخته‌ی آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار استفاده شده است: 1- پرسشنامه‌ی سبک زندگی میلر و اسمیت؛ این پرسشنامه توسط میلرواسمیتدر سال 2001 تدوین گردیده است. این پرسشنامه شامل 20 سوال می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت است. هر پرسش، دارای پنج پاسخ (همیشه=1، اغلب=2، گاهی اوقات=3، بهندرت=4 و هرگز=5) می‌باشد. نمره‌های بالاتر، نشان‌دهنده‌ی سبک زندگی خوشایند و سالم است. نمره‌ی بین 20-45، نشان‌دهنده‌ی سبک زندگی پایین، نمره‌ی بین 46-75، نشانگر سبک زندگی متوسط و نمره‌ی بین 76-100، نشانگر سبک زندگی بالا است. روایی این پرسشنامه در تحقیق روح‌افزا و همکاران (1384)، مورد تایید متخصصان قرار گرفته و پایایی آن نیز به مقدار 0/85 گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز، روایی پرسشنامه بر اساس نظرمتخصصان مورد تایید قرار رفت و پایایی آن نیز بر اساس ضریب آلفای کرونباخ، 0/83 به دست آمد. 2- پرسشنامه سبک مدیریت کلاس ولفگانگ و گلیکمن<sup>1</sup> (1986): این پرسشنامه توسط ولفگانگ و گلی کمندر سال 1986 ساخته شده است. این پرسشنامه شامل 25 سوال می‌باشد و سبک مدیریت کلاسی را بر اساس سه سبک مداخله‌گر، تعامل‌گرا و غیرمداخله‌گر، اندازه می‌گیرد. نمره‌گذاری پرسشنامه، در مقیاس پنج‌گزینه‌ای لیکرت است (خیلی کم=1، کم=2، متوسط=3، زیاد=4، و خیلی

1-Wolfgang& Glickman

زیاد=5). در نتیجه، نمرات در طیفی از 25 تا 125 قرار می‌گیرند. در این پژوهش، جهت نمره‌گذاری همه‌ی سوال‌ها به صورت معکوس انجام شد تا انجام محاسبات به راحتی انجام گیرد. بنابراین، نمره‌ی پایین نشان‌گر سبک مدیریت مداخله‌گر و نمره‌ی بالا، نشان‌دهنده‌ی سبک غیرمداخله‌گر است. سبک تعامل‌گرا نیز در نقطه‌ی میانی این طیف میان دو سبک دیگر جای دارد. به طوری که نمرات 25 تا 65 مربوط به سبک مداخله‌گر و 66 الی 100 مربوط به سبک تعامل‌گرا و 100 الی 125، مربوط به سبک غیرمداخله‌گر است. در تحقیق عالی و امین یزدی (2008)، روایی این پرسشنامه توسط صاحب‌نظران تایید شده است و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کراباخ، 0/68 به دست آمده است. در پژوهش حاضر نیز، روایی پرسشنامه بر اساس نظرمتخصصان مورد تایید قرار رفت و پایایی آن نیز بر اساس ضریب آلفای کرونباخ، 0/85 به دست آمد. 3- پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته‌ی آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار: این پرسشنامه توسط محقق و بر اساس مبانی نظری اصلاح و تغییر رفتار و در مقیاس لیکرت تهیه و تنظیم گردید. این پرسشنامه شامل 25 گویه در 5 قسمت مفاهیم کلی (8-1) روش‌های افزایش نیرومندی رفتارهای مطلوب موجود (10-9) روش‌های ایجاد رفتارهای تازه (12-11) روش‌های نگهداری و گسترش رفتارهای مطلوب (16-13) و روش‌های کاهش و حذف رفتارهای نامطلوب (25-17) می‌باشد. این پرسشنامه براساس نظریه رفتارگرایی و رفتار درمانی شرح داده شده در کتاب‌های سیف (2013) تدوین گردیده است. نمره‌گذاری همه‌ی گویه‌ها در جهت مثبت است و نمره‌ی بالاتر، نشانگر آگاهی بیشتر از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و نمره‌ی پایین‌تر، نشانگر آگاهی کمتر از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار می‌باشد. حداکثر نمره برابر با 125 و حداقل نمره برابر 25 می‌باشد. روایی پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان، مورد تایید قرار رفت و پایایی آن نیز براساس ضریب آلفای کرونباخ، 0/82 به دست آمد. در این تحقیق از روش‌های آماری توصیفی شامل تعیین میانگین، انحراف معیار، درصد و فراوانی و آمار استنباطی شامل روش‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه<sup>1</sup> استفاده خواهد شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام گردید.

---

1. multiple regression

## نتایج

شاخص‌های گرایش مرکزی متغیرهای آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار، سبک زندگی، سبک مدیریت کلاس.

جدول شماره 1: شاخص‌های گرایش مرکزی متغیرهای آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار، سبک زندگی، سبک مدیریت کلاس

متغیر	گروه	تعداد	میانگین
آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار	مرد	123	102/62
	زن	110	104/85
	کل	233	103/67
سبک زندگی	مرد	123	69/80
	زن	110	66/97
	کل	233	68/47
سبک مدیریت کلاس	مرد	123	94/62
	زن	110	96/25
	کل	233	95/39

جدول شماره 1، شاخص‌های گرایش مرکزی متغیرهای میزان آگاهی از روش‌های اصلاح رفتار، سبک زندگی، سبک مدیریت کلاس نشان می‌دهد. همان گونه که مشاهده می‌شود اکثر اعضای نمونه دارای سبک زندگی متعادل و متوسط هستند. اکثر اعضای نمونه دارای سبک تعاملی در مدیریت کلاسی هستند.

### تحلیل فرضیه‌ها

فرضیه 1: بین سبک زندگی با سبک مدیریت کلاسی معلمان رابطه وجود دارد. برای بررسی این فرضیه، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول شماره 2: ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهشی

متغیرها	سبک زندگی	آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار	سطح معناداری
سبک مدیریت کلاسی	0/36 <sup>**</sup>	-	0/001
سبک مدیریت کلاسی	-	0/81 <sup>**</sup>	0/001

\* - روابط در سطح 0/01 معنادار می‌باشد.

جدول 2، ضریب همبستگی پیرسون را بین سبک زندگی و سبک مدیریت کلاسی نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار همبستگی سبک زندگی و سبک مدیریت کلاسی،  $0/36$  می‌باشد که از نظر آماری معنادار است ( $p \leq 0/01$ ). یعنی هرچه سبک زندگی معلمان بالاتر باشد، تا حدودی، سبک مدیریت کلاسی تعامل گرایانه‌تر و غیرمداخله‌گرانه‌تر است.

فرضیه 2: بین آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار با سبک مدیریت کلاسی معلمان، رابطه وجود دارد.

برای بررسی این فرضیه، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. جدول 2، ضریب همبستگی پیرسون را بین آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک مدیریت کلاسی نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار همبستگی آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک مدیریت کلاسی،  $0/81$  می‌باشد که از نظر آماری معنادار است ( $p \leq 0/01$ ). یعنی هرچه آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، بیش‌تر باشد، سبک مدیریت کلاسی تعامل گرایانه‌تر و غیرمداخله‌گرانه‌تر است.

فرضیه 3: سبک مدیریت کلاسی معلمان براساس آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی قابل پیش‌بینی است.

برای بررسی این فرضیه، از رگرسیون خطی گام به گام استفاده شد. به این منظور، ابتدا پیش‌فرض‌ها مورد بررسی قرار گرفت. بررسی پیش‌فرض‌ها: 1- نبود داده‌های پرت: برای بررسی این مفروضه، به جدول تشخیص کیس و ایس<sup>1</sup> مراجعه شد (میرز، گامست و گارینو<sup>2</sup>، 1391). بر این اساس، هیچ داده‌ای به عنوان داده‌ی پرت، شناسایی نشد. 2- استقلال باقیمانده‌ها: استقلال باقیمانده‌ها از طریق مقدار آماره دوربین واتسون<sup>3</sup> بررسی شد.

جدول شماره 3: آماره‌ی دوربین - واتسون برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها

مقدار دوربین - واتسون	بازه‌ی قابل قبول مقدار دوربین واتسون
1/91	$1/5 < D < 2/5$

1. casewise diagnostic

2. Meyers

3. Durbin-Watson



جدول 3، آماره‌ی دوربین - واتسون را برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار آماره‌ی دوربین - واتسون،  $1/91$  به دست آمده است و چون این مقدار، در بازه‌ی  $1/5 < D < 2/5$  قرار دارد، بنابراین نتیجه می‌گیریم که مفروضه‌ی استقلال باقیمانده‌ها رعایت شده است.

3- نبود چند هم‌خطی بین متغیرهای مستقل: جهت بررسی این پیش‌فرض، شاخص‌های تورش واریانس<sup>1</sup> و تولرانس<sup>2</sup> مورد بررسی قرار گرفت.

جدول شماره 4: شاخص‌های تورش واریانس و تولرانس برای بررسی عدم وجود چندهم‌خطی

در بین متغیرهای مستقل

تولرانس	تورث واریانس	متغیر
0/915	1/09	آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار
0/914	1/08	سبک زندگی

جدول 4، مقادیر آماره‌های تورث واریانس و تولرانس را برای بررسی عدم وجود چندهم‌خطی در بین متغیرهای مستقل نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، چون مقدار تورث واریانس کمتر از 10 و مقدار شاخص تولرانس، بیش‌تر از 0/1 است، بنابراین پیش‌فرض عدم وجود چندهم‌خطی در بین متغیرهای مستقل، رعایت شده است.

جدول شماره 5: خلاصه‌ی مدل رگرسیون پیش‌بینی برای پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی معلمان براساس آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی

مدل	R	مجدور R	انحراف استاندارد	تغییر مجذور R	سطح معناداری تغییر مجذور R
1	0/81	0/66	6/17	0/66	0/001
2	0/82	0/67	6/04	0/01	0/001

جدول 5، خلاصه‌ی مدل رگرسیون به دست آمده را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، در مرحله‌ی اول، با ورود عامل آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار به معادله، مجذور همبستگی چندگانه ( $R^2$ ) آن، 0/66 است. یعنی عامل آگاهی از

1. VIF

2. Tolerance

روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، 66 درصد از واریانس سبک مدیریت کلاسی را تبیین نموده است. در مرحله‌ی دوم، پس از وارد شدن عامل سبک زندگی، مقدار مجذور همبستگی چندگانه به 0/67 افزایش یافت. به عبارت دیگر، در مرحله‌ی دوم، عامل‌های آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی، توانستند 67 درصد واریانس سبک مدیریت کلاسی را تبیین نمایند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که به صورت کلی، 67 درصد واریانس سبک مدیریت کلاسی، مربوط به عامل‌های آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی می‌باشد. با توجه به نتایج حاصل از جدول 23-4، مدل دوم با توجه به قدرت تبیین بالاتر ( $R^2=0/67$ ) به عنوان مدل نهایی انتخاب شد.

جدول شماره 6: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی معناداری مدل نهایی پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی معلمان براساس آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی

مدل	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری
رگرسیون	17230/26	2	8615/13	236/53	0/001
باقیمانده	8377/20	230	36/42		
کل	25607/46	230			

متغیر ملاک: سبک مدیریت کلاس

متغیرهای پیش‌بین: آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، سبک زندگی

جدول 4-5-7، آزمون تحلیل واریانس را جهت بررسی معناداری مدل نهایی رگرسیون نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار آماره‌ی  $F$  برابر با 236/53 بوده و از لحاظ آماری معنادار می‌باشد ( $p \leq 0/01$ ). بنابراین، مدل دوم رگرسیون برای پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی معلمان براساس آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی، از لحاظ آماری معنادار است.

جدول شماره 7: ضرایب رگرسیون ساده و استاندارد شده‌ی مدل نهایی پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی معلمان براساس آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی

سطح معنی‌داری	t	ضرایب رگرسیون استاندارد(بتا)	ضرایب رگرسیون غیراستاندارد		متغیر
			خطای معیار	B	
0/009	2/63	---	4/00	10/53	ثابت
0/001	19/58	0/77	0/04	0/74	آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار
0/001	3/35	0/13	0/04	0/12	سبک زندگی

جدول 7، ضرایب رگرسیون را برای تبیین سهم هر یک از عامل‌های آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار و سبک زندگی در پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، همه‌ی ضرایب مربوط به این عامل‌ها، از لحاظ آماری معنادار است ( $p \leq 0/01$ ). همچنین، با توجه به مقادیر ضرایب رگرسیون استاندارد، عامل آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار با مقدار آماره‌ی بتای استاندارد برابر با 0/77، از سهم بیش‌تری برای پیش‌بینی سبک مدیریت کلاسی برخوردار است. بنابراین، یعنی هرچه آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، بیش‌تر و سبک زندگی بالاتر باشد، سبک مدیریت کلاسی تعامل‌گرایانه‌تر و غیرمداخله‌گرانه‌تر است.

### بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که بین سبک زندگی و میزان آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار با سبک مدیریت کلاسی غیرمداخله‌گر معلمان، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و سبک مدیریت کلاسی معلمان بر اساس سبک زندگی و میزان آگاهی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار، قابل پیش‌بینی است. یافته‌های مربوط به این فرضیه با یافته‌های تحقیق دنفورت و همکاران (2006)، بهدانی، سرگلزایی و قربانی (2000) و اوریم، کوکه وانسیا<sup>1</sup> (2009) که در آن، نوع تلاش‌های فرد در سبک زندگی خود، با میزان سلامت روانی، میزان تضاد و دوسوگرایی، واکنش‌های فرد در اجتماع و محیط آموزشی ارتباط دارد، همخوان است. اوریم، کوکه وانسیا (2009) در پژوهش خود با عنوان "بررسی رابطه بین باورها و سبک‌های معلم در مدیریت کلاس درس در ارتباط با شیوه‌های

<sup>1</sup>Evrin, Gokce&Ensia

تدریس واقعی: یک مطالعه موردی" با هدف کشف رابطه‌ی بین اعتقادات و سبک مدیریت معلمان نشان دادند که بین سبک مدیریت کلاس معلمان و اعتقادات آنان رابطه وجود دارد. در تبیین یافته‌های این فرضیه می‌توان گفت بسیاری از ناخوشی‌های آدمی به طور مستقیم یا غیرمستقیم، از شیوه‌ی زندگی فرد ناشی می‌شوند (بهدانی، سرگلزایی و قربانی، 2000). با توجه به اینکه سبک زندگی، شیوه زندگی فرد است و عواملی همچون ویژگی‌های شخصیتی، تغذیه، ورزش، خواب، مقابله با استرس، حمایت اجتماعی، و استفاده از دارو را شامل می‌شود، می‌توان انتظار داشت تا هر فردی که از سبک زندگی بهتری برخوردار باشد، در مدیریت کلاس که شامل فراهم‌آوری شرایط مناسب برای یادگیری و در واقع بخشی از زندگی کودکان در مدرسه است، سبک مدیریتی را به کار برد که به بهترین نحو ممکن، فراهم‌کننده‌ی این شرایط باشد. سبک زندگی، مهمترین عاملی است که هرکس، زندگی خود را براساس آن تنظیم می‌کند. براین اساس، سبک زندگی مجموعه‌ی عقاید، طرح‌ها و نمونه‌های عادی رفتار، هوی و هوس‌ها، و شیوه‌های تبیین شرایط اجتماعی یا شخصی است که نوع خاص واکنش فرد را تعیین می‌کند (فاجینوو همکاران، 2003). با توجه به اینکه نمره‌ی بالا در پرسشنامه‌ی سبک مدیریت نشانگر سبک مدیریت غیرمداخله‌گرانه و مثبت است، وجود رابطه‌ی مثبت و معنادار بین سبک زندگی و سبک مدیریت، قابل توجیه است. کلامر هوگنا<sup>1</sup> (2012) معتقد است معلم برای داشتن کلاس خوب باید با راه‌های مدیریت کلاس و نحوه تغییر و اصلاح رفتار دانش‌آموزان آشنا باشد. تحقیقات دارلاک و ویسیرگ، دیمینکی، تایلر و شلینگر<sup>2</sup> (2011) نشان می‌دهد که معلمی که دارای مهارت‌های مناسب در بعد اجتماعی و هیجانی باشد می‌تواند در مدیریت کلاس و بهبود وضعیت دانش‌آموزان کارآمدی بیشتری داشته باشد. در یک نگاه کلی به این تحقیقات و نتایج پژوهش حاضر می‌توان به این استدلال دست یافت که معلم با یک سبک زندگی وارد مدرسه می‌شود اگرچه قسمتی از روش‌های اصلاح و تغییر رفتار را قبلاً بر اساس سبک زندگی خویش یاد گرفته و قسمتی را نیز بطور رسمی فرا می‌گیرد. هر چقدر سبک زندگی متعادل‌تری را معلم داشته باشد بالطبع از روش‌های اصلاح رفتار مناسب استفاده خواهد کرد و این مسئله هم بر مدیریت کلاس تاثیر خواهد گذاشت.

---

1. KlamerHoogma

2. Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor, and Schellinger

اگر چه در زمینه آگاهی از روش های تغییر و اصلاح رفتار از پرسشنامه ای با دارا بودن شرایط روان سنجی مورد نیاز در این تحقیق استفاده شده اما با این حال یکی از محدودیت های تحقیق حاضر نبود پرسشنامه استاندارد در زمینه آشنائی با روش های تغییر و اصلاح رفتار بود. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهاد می گردد برای داشتن سبک مدیریت تعاملی در کلاس درس، آگاهی معلمان از روش های تغییر و اصلاح رفتار افزایش داده شود و سبک زندگی سالم ارتقاء یابد.

Archive of SID

## References

- AAli, A. & Aminyazdi, S.A. (2008), Effects of characters of teachers on classroom management style. *J training and education*, 24(1), 103-135, (In Persian).
- Aminyazdi, S.A.& Ali, A. (2008), Effects of classroom management styles on development, meta-cognitive skills of students. *J psychological and educational studies*, 1(9), 73-90, (In Persian).
- Bahdaei, F, Sargholzari, M.& ghorbani, E. (2000), Relationship between life style with depression and anxiety in SABZEVAR student. *J.Med.UNI of SABZEVAR*, 2, 3-27, (In Persian).
- Bru E, Stephens P, Torsheim T. (2002), Students' perceptions of class management and reports of their own misbehavior. *J School Psychol*; 40(4): 287-307.
- Danforth J, Harvey E, Ulaszek W, Mckee T. (2006), The outcome of group parent training for families of children with attention deficit hyper activity disorder and defiant aggression behavior. *J BehavTherExperPsychiatr*. 37(3):188-205.
- Djigic, G. &Stojiljkovic, S. (2011), Classroom management styles, classroom climate and school achievement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 29(1), 819 – 828.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., &Schellinger, K. B. (2011), The impact of enhancing students' social and emotional learning: a meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82, 405-432.
- Goss, P. &Sonnemann, J. (2017), Engaging students: creating classrooms that improve learning. *Grattan Institute Report*. No. 2017-01.
- Evrin, EA., Gökçe, K. &Enisa, M. (2009), Exploring the relationship between teacher beliefs and styles on classroom management in

- relation to actual teaching practices: a case study. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 612–617.
- Hamidi, F, Ebrahimdamavandi, M.&Dehnavi, E. (2012), Relationship Cultural intelligent and computer literacies with classroom management style in teachers. *J IT in educational scienses*. 1,3, 5-26, (In Persian).
- Fuchino, Y., Mizoue, T., Tokui, N., Ide, R., Fujino, Y., Yoshimura, T. (2003), Health-related lifestyle and mental health among inhabitants of a city in Japan. *Nippon-Koshu-Eisei-Zasshi*, 50, 303-13.
- Klamer-Hoogma, M. (2012), *Klassenmanagement [Classroom management]*. Groningen/Houten, the Netherlands: Noordhoff Uitgevers.
- Konti, F. (2011), Teachers and Students Perceptions towards teachers' classroom management applications in primary schools. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 4093–4097.
- Mahdavicani, M.S. (2007), Religion and life style, case study about participant in rekigion sessions. TEHRAN: EMAM SADEGH University, (In Persian).
- Marzano RJ, Marzano JS. (2003), The key to classroom management. *Educational Leadership*; 61(1): 6-13.
- Seif, A.A. (2013), Educational psychology. TEHRAN: AGHAH, (In Persian).
- Sieberer-Nagler. K. (2016), *Effective Classroom-Management & Positive Teaching*. Published by Canadian Center of Science and Education. Vol. 9, No. 1.
- Tal, C. (2010), Case studies to deepen understanding and enhance classroom management skills inpreschool teacher training. *Early Childhood Educe Journal*, 38, 143-152.